

İnsan Olmanın Sorumlulukları:

(Açıklama: Hepimiz insan olarak dünyaya geldik. İnsan olmak eşref-i mahlukat, yani yaratılmışların en üstünü olduk. Bu üstünlüğümüz bize hangi sorumlulukları yüklemektedir? En üstün en kıymetli canlı olan insanın diğer canlılar gibi yaşaması uygun olur mu? İnsan olma sorumluluğunu nasıl yerine getirebiliriz? Bu konuda İslam Alimlerinin aşağıdaki bazı nakilleri üzerinde düşünelim.)

[Namaz Kitabı]

İnsanın, kendisine sayısız nimetleri gönderen Allahü teâlâyâ, gücü yettiği kadar şükretmesi, insanlık vazifesidir. Aklın emrettiği bir vazife, bir borçdur. Fakat insanlar, kendi kusurlu akılları, kısa görüşleri ile Allahü teâlâyâ karşı şükür, saygı olabilecek şeyleri bulamaz. Şükretmeye, saygı göstermeye yarayan vazîfeler, Allahü teâlâ tarafından bildirilmedikçe, övmek sanılan şeyler, kötölemek olabilir.

İşte, insanların Allahü teâlâyâ karşı kalb, dil ve beden ile yapmaları ve inanmaları lazım olan şükür borcu, kulluk vazîfeleri, Allahü teâlâ tarafından bildirilmiş ve Onun sevgili Peygamberi tarafından ortaya konmuştur. Allahü teâlânın gösterdiği ve emrettiği kulluk vazîfelerine “İslamiyet” denir. Allahü teâlâyâ şükür, Onun Peygamberinin getirdiği yola uymakla olur. Bu yola uymayan, bunun dışında kalan hiçbir şükür, hiçbir ibadeti, Allahü teâlâ kabul etmez, beğenmez. Çünkü, insanların iyi, güzel sandıkları çok şey vardır ki, İslamiyet, bunları beğenmemekte, çirkin olduklarını bildirmektedir.

Demek ki, akli olan kimselerin, Allahü teâlâyâ şükretmek, ibadet yapmak için Muhammed aleyhisselama uymaları lazımdır.

Muhammed aleyhisselama uyan kimse müslümandır. Allahü teâlâyâ şükretmeye, yani Muhammed aleyhisselama uymaya da, “ibadet etmek” denir. İslamiyet iki kısımdır:

1- Kalb ile itikat edilmesi, inanılması lazım olanlar.

2- Beden ve kalb ile yapılacak ibadetler.

Beden ile yapılan ibadetlerin en üstünü namazdır. Mükellef olan her müslümanın, günde beş vakit namaz kılması farzdır.

Mükellef Kime Denir?

Akıllı olan ve bülûğ çağına giren erkek ve kadınlara “Mükellef” denir. Mükellef olan kimseler, Allahü teâlânın emir ve yasaklarından mesuldürler. Dînimizde, mükellef olan kimseye, önce iman etmek ve sonra da ibadet yapmak emir olunmuştur. Ayrıca, yapılması yasak edilen haramlardan ve mekruh işlerden de kaçınmaları lazımdır.

[İslam Ahlakı]

İyilik edene, mâl ile, hizmet ile karşılığı yapılır. Bunu yapamıyan, hamd ve senâ, teşekkür ve dua eder. Karşılık yapmıyanın başına kakılır. Kötülenir. İncitilir. Çünkü, iyiliğe karşı, iyilik yapmak, insanlık vazifesidir. Böyle olunca, her iyiliği yapan, en

büyük iyilik olarak, yok iken var eden, en güzel şekli veren, lüzumlu uzuvları, kuvvetleri ihsan eden, herbirini bir âhenk ile işleterek sıhhat veren, akıl ve zekâ bahş eden, çoluk çocuk, ev, ihtiyaç eşyası, gıdâ, içecek, elbiselerimizi yaratan yüce bir sahibe, bu nimetleri sebepsiz, karşılıksız ihsan eden ve her an yok olmaktan, düşmandan, hastalıktan muhâfaza eden ve bize hiç ihtiyâcı olmıyan, sonsuz kuvvet, kudret sahibi olan, Allahü teâlâyâ şükretmemek, kulluk hakkını ödememek ne büyük kabâhât, ne çok zulüm ve ne alçak bir vaz'ıyyet olur? Hele, Ona ve nimetlerin Ondan geldiğine inanmamak veya bunları başkasından bilmek en büyük zulüm, en çirkin yüz karası olur. Bir kimseye her ihtiyâcı verilse, her ay yetecek para, gıdâ hediye olursa, bu kimse, o ihsan sahibini her yerde herkese nasıl över. Gece gündüz onun sevgisini, teveccühünü, onun kalbini kazanmağa uğraşmaz mı? Onu derdlerden, sıkıntılardan muhâfaza etmeğe çalışmaz mı? Ona hizmet edebilmek için, kendini tehlikelere atmaz mı? Bunları yapmasa, o ihsan sahibine hiç kıymet vermese, herkes onu ayıplamaz mı? Hattâ, insanlık vazîfesini yapmıyor diye cezalandırılmaz mı? İyilik eden bir insanın hakkına böyle riâyet ediliyor da, her nimetin, her iyiliğin hakiki sahibi olan, hepsini yaratan, gönderen, Allahü teâlâyâ şükretmek, Onun beğendiği, istediği şeyleri yapmak, niçin lazım olmasın? Elbette, en çok Ona şükretmek, en çok Ona itaat etmek, ibadet etmek lazımdır. Çünkü, Onun nimetleri yanında başkalarının iyilikleri, deniz yanında damla kadar bile değildir. Hattâ, diğerlerinden gelen iyilikleri de, yine O göndermektedir.

*Allahü teâlânın nimetlerini kim sayabilir?
nimetlerinin milyonda birine kim şükredebilir?*

İnsan, Allahü teâlâyâ karşı lazım olan şükür borcunu nasıl yapmalıdır? Bazılarına göre, birinci vazîfe, Allahü teâlânın varlığını düşünmektir. Mesnevî:

*Hamd olsun, nimetleri bol Allaha,
önce, varlık nimeti verdi bana!
İhsanlarını saymağa güç yetmez,
güç de, her üstünlük de, lâyıf Ona!*

Bazılarına göre, nimetlerin Ondan geldiğini anlamalı ve dil ile hamd ve senâ etmelidir.

Bazılarına göre, birinci vazîfe, Onun emirlerini yapmak, haramlarından sakınmaktır. Bir kısmı da, insan önce kendini temizlemeli. Böylece, Allahü teâlâyâ yaklaşmalıdır, dedi.

Bazıları, insanları irşâd etmeli, doğru, salih olmalarına çalışmalıdır, dedi.

Bazıları da, insanın belli bir vazîfesi olmaz. Her insanın kendine göre, başka başka vazîfeleri olur, dedi.

Sonra gelenlere göre, insanın Allahü teâlâyâ karşı vazîfesi üçe ayrılır: Birincisi, bedeni ile yapacağı işlerdir. Namaz, oruç gibi. İkincisi, ruhu ile yapacağı vazîfedir. Doğru itikat etmek [Ehl-i sünnet âlimlerinin bildirdikleri gibi iman etmek, inanmak].

Üçüncüsü, insanlara adalet yapmakla, Allahü teâlâyâ yaklaşmaktır. Bu da, emaneti muhâfaza, insanlara nasihat etmek, evvelâ islamiyeti öğretmekle olur. Bütün bunlardan anlaşılıyor ki, ibadet üçe ayrılır: Doğru itikad, doğru söz ve doğru iş. Bunlardan son ikisinde, açık olarak emredilmemiş olanlar, zamana ve şartlara göre değişir. Allahü teâlâ, Peygamberleri “aleyhimüssalavâtü vetteslimat” vâsıtası ile değiştirir. İbadetleri, insanlar değiştiremez. Peygamberler “aleyhimüselam” ve bu büyüklerin varisleri olan, Ehl-i sünnet mezhebinin âlimleri “rahime-hümullahü teâlâ”, ibadetlerin çeşitlerini ve nasıl yapılacaklarını ayrı ayrı bildirmişlerdir. Herkesin bunları öğrenmesi ve ona göre hareket etmesi lazımdır.

[Herkesine Lazım Olan İman]

İnsanın, bu nimetleri gönderen Allahü teâlâyâ, gücü yettiği kadar şükretmesi, insanlık vazîfesidir. Aklın emrettiği bir vazîfe, bir borçdur. Fakat, Allahü teâlâyâ yapılması icap eden bu şükür yerine getirebilmek, kolay bir iş değildir. Çünkü insanlar, yok iken sonradan yaratılmış, za'îf, muhtâc, ayblı ve kusurludur. Allahü teâlâ ise, hep var, sonsuz vardır. Ayıplardan, kusurlardan, uzaktır. Bütün üstünlüklerin sahibidir. İnsanların Allahü teâlâyâ hiçbir bakımdan benzerlikleri, yakınlıkları yoktur. Böyle aşağı kullar, öyle bir yüce Allahın şânına yakışacak bir şükür yapabilir mi? Çünkü, çok şey vardır ki, insanlar onları güzel ve kıymetli sanır. Fakat, Allahü teâlâ, bunları kötülük bilir ve beğenmez. Saygı ve şükür sandığımız şeyler, beğenilmeyen, bayağı şeyler olabilir. Bunun içindir ki, insanlar, kendi kusurlu akılları, kısa görüşleri ile Allahü teâlâyâ karşı şükür, saygı olabilecek şeyleri bulamaz. Şükretmeğe, saygı göstermeğe yarıyan vazîfeler, Allahü teâlâ tarafından bildirilmedikçe, övmek sanılan şeyler, kötülemek olabilir.

İşte, insanların Allahü teâlâyâ karşı, kalb ile ve dil ile ve beden ile yapmaları ve inanmaları lazım olan şükür borcu, kulluk vazîfeleri, Allahü teâlâ tarafından bildirilmiş ve Onun sevgili Peygamberi “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” tarafından ortaya konmuştur. Allahü teâlânın gösterdiği ve emrettiği kulluk vazîfelerine (İslamiyet) denir. Allahü teâlâyâ şükür, Onun Peygamberinin getirdiği yola uymakla olur. Bu yola uymayan, bunun dışında kalan hiçbir şükür, hiçbir ibadeti, Allahü teâlâ kabul etmez, beğenmez. Çünkü, insanların, iyi, güzel sandıkları çok şey vardır ki, islamiyet, bunları beğenmemekte, çirkin olduklarını bildirmektedir.

Demek ki, akli olan kimselerin, Allahü teâlâyâ şükretmek için, Muhammed aleyhisselama uymaları lazımdır. Onun yoluna (İslamiyet) denir. Muhammed aleyhisselama uyan kimseye (Müslüman) denir. Allahü teâlâyâ şükretmeğe, yani Muhammed aleyhisselama uymağa (İbadet etmek) denir.

[Kıymetsiz Yazılar]

Hak teâlâ, insanları başıboş bırakmadı. emirler ve yasaklar verdi. Nefsine uyararak, emirlere uymazsa gazab-ı ilâhiyyeye sebep olur. Azâblara düçar olur. Akli olan, fânî

lezzetlere dalarak, ebedî lezzetleri kaçırmaz. Evvelâ, Ehl-i sünnet âlimlerinin bildirdiği gibi iman eder. Sonra farzlara ve haramlara uyar. Farzların en mühimmi, namazdır ki, dinin direğidir ve mümini kafirden ayırır. Hadis-i şerifte buyuruldu ki, (Her gün beş vakit namaz kılana Cennet kapıları açılır, Allahü teâlâ ile arasındaki perdeler kalkar) ve (Beş vakit namaza devam eden, sırât köprüsünden şimşek çakar gibi geçecek ve sabık denilen Evliya ile haşr olacaktır) buyuruldu. Zekâtı, emrolunan kimselere vermelidir ve Ramazan orucunu seve seve tutmalı ve şartları bulununca Kabeye giderek hac yapmalıdır. Hadis-i şerifte, (Hac ve umre fakirliği ve günahları yok eder) buyuruldu. İslamın binâsının beş direğinden birincisi, kelime-i tevhidi söylemek, yani, LÂ İLÂHE İLLALLAH MUHAMMEDÜN RESÛLULLAH demektir.

[Mektubat Tercemesi]

Oğlum, bütün varlıkların hülâsası, özü olan insan, eğlence için, oyun için, yiyip içmek, gezmek, yatmak, keyf sürmek için yaratılmadı. Kulluk vazîfelerini yapmak için, Rabbine itaat, tevâzu', kuvvetsizliğini, ihtiyâcını göstermek, Ona sığınmak ve yalvarmak için yaratıldı. Muhammed aleyhisselamın bildirdiği ibadetlerin hepsi, insanlara faydeli şeylerdir. İnsanlara yaradığı için emredilmiştir. Yoksa, hiçbir ibadetin Allahü teâlâyâ faidesi yoktur. Candan teşekkür ederek, minnet ile ibadet yapmalı. Tâml teslim olarak, emirleri yapmağa ve yasaklardan kaçınmağa çalışmalıdır. Allahü teâlâ hiçbirşeye muhtaç olmadığı halde, kullarını emir ve yasaklar vermekle şereflendirdi. Herşeye muhtaç olan, biz kulların, bu büyük ihsana, bol bol teşekkür etmemiz, bunun için de, emirleri yapmağa, candan sarılmamız lazımdır. Ey Oğlum! İy biliyorsun ki, dünyada biri, mevki, rütbe sahibi olsa, emrinde bulunanlardan birine, mühim bir vazîfe verse, bu vazîfenin yapılmasında, emir verene de fayda olduğu halde, bu işçi, bu vazîfeye ne kadar çok ehemmiyet ve kıymet verir. Bu vazîfeyi, bana büyük bir zât verdi diye öğrenür ve seve seve, zevk ile yapmağa çalışır değil mi? Yazıklar olsun! Allahü teâlânın büyüklüğü, yüksekliği, bu kimsenin büyüklüğü kadar değil midir de, islam dininin istediklerini yapmağa, böyle çalışılmıyor. [Allahü teâlânın emirleri vazîfe bilinmiyor ve (vazîfe mukaddesdir! Önce vazîfe, sonra namaz) gibi şeyler deniyor. Halbuki, Allahü teâlânın emirleri birinci vazîfe olmak lazımdır.]

[İslam Ahlakı]

Dünyanın neresinde olursa olsun, her insana önce lazım olan şey, dinini, imanını öğrenmektir. Din, eskiden islam âlimlerinden kolayca öğrenilirdi. Şimdi, âhir zaman olduğu için, hiç bir yerde hakiki din âlimi kalmadı. Cahiller, ingilizlere satılmış olan ahmaklar, din adamı olarak her tarafa yayıldı. Şimdi dîni, imanı doğru olarak öğrenmek için tek çâre, Ehl-i sünnet âlimlerinin kitaplarını okumaktır. Bu kitapları bulmak, Allahü teâlânın büyük bir ihsanıdır. İslam düşmanları, gençleri aldatmak için, bozuk din kitapları yayıyorlar. Hakiki din kitabı bulup okumak, çok güç oldu. Gençler,

muhtelif oyunlara bağlanıp, hakiki kitap bulmaktan ve okumaktan mahrum edilmektedir. Birçok gencin, oyundan başka birşey düşünmediklerini görüyoruz. Bu hastalık, gençler arasında yayılmaktadır. Müslüman ana-babaların, çocuklarını bu hastalıktan korumaları çok lazımdır. Bunun için, çocuklarına dinini haber vermeleri ve din kitabı okumağa alıştırmaları lazımdır. Bunun için, çocuklarının zararlı oyunlara dadanmalarını önlemelidirler. Bazı ahabâblarımızın çocuklarının zararlı oyunları oynamaktan yemek yimeyi bile unuttuklarını görmekteyiz. Böyle çocukların, mekteb kitaplarını bile okuyup sınıf geçmeleri imkânsız olmaktadır. Anaların, babaların çocuklarına hakim olmaları, kitap okumağa alıştırmaları lazımdır. Bunun için, (İslam Ahlakı) kitabını okumalıdır. Bu kitabı okuyan, dinini, imanını öğreneceği gibi, islam düşmanlarının nasıl çalışdıklarını da anlıyacaktır. Analar, babalar bu vazîfelerini yapmazlarsa, dinsiz, imansız bir gençlik hâsıl olacak, vatanımıza, milletimize çok zarar verecektir.

[Tam İlmihal Seadet-i Ebediyye]

İslamiyeti anlamamış olan bazı kimseler, müslümanlara, egoist, yani hodbin, kendini düşünen diyor. Namaz kılanlara, (Kendini Cehennemden kurtarmak için namaz kılacağına, kalk insanlara hizmet et!) diyor. İslam dininin, egoist dini olmadığını, egoist olmıyanların kıymetli olduğunu, yukarıda çok güzel bildirdik. Namaz kılmağa gelince, müslümanlar, cahillerin zan ettiği gibi, Cehennemden kurtulmak, rahata kavuşmak için ibadet etmez. Allahü teâlânın emri olduğu için, vazîfe olduğu için ibadet yapar. (Vazîfe, âmir tarafından emredilen şeyi yapmak, men' edileni yapmamaktır). Âmirlerin emirleri birbirine benzemiyorsa, daha üstün olan âmirin emri yapılır. Askerlikte bile, birinci vazîfe, büyük âmirin emrini yapmaktır. Kafirler, gençleri aldatmak için, vazîfe mukaddesdir. Önce vazîfe, sonra namaz, diyor. Evet, vazîfe onların zan ettiklerinden de daha çok mukaddesdir. Fakat, birinci vazîfe, en büyük âmirin emrini yapmaktır. En büyük âmir, Allahü teâlâdır. O halde birinci vazîfe, namazdır. Hiçbir âmir, hiçbir kumandan, hiçbir makam, bu birinci vazîfeyi değiştirmemelidir. İstirahat zamanlarında, yatakhânedede, buna da imkân yoksa, abdesthânedede namazı yine kılmalıdır.

[İslam Alimleri Buyuruyorlar ki:]

Herkes kendine bir baksın. Ben ot değilim, ben kedi köpek de değilim, ben bir insanım. Bir maksad için yaratıldım. Çünkü Allahü teala hiçbir şeyi kâinatta abes olarak yaratmamıştır. Yani lüzumsuz, efendim faydasız bir zerre yoktur. Peki insanı niçin yaratmıştır? Marifet için. Marifet ne demek? Allahü tealayla tanımak demek. Hiçbir mahluka vermemiş cenab-ı Hak, Allahü tealaya arif olmak. Yani Allahü tealayı tanımak nosyonu, yapısı, insandan başka hiç kimsede yok. Bu kadar.

Allahü tealayı tanıyanlara da cenab-ı Hak iki emir vermiş. **Şimdi senin iki tane mühim vazifen var. Biri, dinini öğrenmek, ikincisi, dinini öğretmek.** Yani bir

mümin eğer dinini öğrenmiyorsa, eğer bir mümin dinini öğretmiyorsa o atsın damdan aşağı kendini.

Bir gün buyurdular ki kardeşim buyurdular, Allahü teala bir kuluna iman nasip etti mi onun artık asli vazifesi dine hizmet etmektir. Çünkü o din ona gelinceye kadar çok şehitler verilmiştir, mal mülk her şey terk edilmiştir. Neden? O palikarya kalmasın, terketmiş olmasın, müslüman olsun diye. Buraya kadar canla, kanla, malla hizmetle geldi. Bu bayrağı alan, bu mübarek imana kavuşan kişinin yan gelip yatması mümkün değil buyurdular. İşte kardeşim buyurdular, bu bedel iki şekilde ödenir buyurdular, çünkü iki güçle ödenir. Bu bedel bir güç ister buyurdular. İnsanlara da Allahü teala iki tane güç vermiştir, iki güç; biri para, biri mevki buyurdular. Zengin olan parayla, olmayan mevkiyle, bulunduğu yerdeki eline geçen selahiyetle mutlaka Allah'ın kullarına iyilik etmelidir, onlara faydalı olmalıdır.

Mübarek Hocam "Allah rahmet eylesin", işte biz bu işlere başlarken buyurdular ki efendim **size üç nasihatım var buyurdular. Üç nasihatım var buyurdular. Sakın bunların dışına çıkmayın buyurdular. Buyurun efendim dedim. Bir, Allahü tealanın rızasının, dininin dışına taşmayın buyurdular.** O din esastır buyurdular. Çünkü Allahü teala bizi yaprak yaratmadı. Biz ot değiliz biz insanız. Sorumluluklarımız var. O sorumlulukları da hazret-i Peygamber bize bildirmiştir. Biz müslümanız buyurdular. **Bir, yani Allahü tealanın rızasına, Onun rızasına uygun çalışacağız. İki, Onun kullarına iyilik edecekseniz buyurdular.** Bu kullar ayırım gözetmez. Hangi dinden olursa olsun. Hangi cins olursa olsun müminin vazifesi iyilik etmektir. Hiç kimseye kötülüğe izin yok. Yok. Biz cezalandırmaya, biz mükafatlandırmaya yetkili değiliz. Biz iyilik yapmaya mecburuz ve mahkumuz. Etti iki mi? **Üç, kesinlikle buyurdular müesses nizamın dışına taşmak ve müesses nizama karşı gelmek yasaktır.** Burası hukuk devletidir. Devletin kanunlarına uymak, rejime saygılı olmak, ona bağlı olmak asli görevimiz ki yaşayabilesiniz buyurdular. Yoksa yanarsınız.

Menkıbe:

Belh şehrinde dehşet bir kıtlık olmuş. Buğday yok, karpuz yok, yumurta yok, ekmek, ekmek hiç yok. Herkesin suratı asık, böyle üzgün, bezgin, bitkin iken o havalinin zengin bir ağanın kölesi binmiş devesine, devamlı şarkı söylüyor geziyor. Şakik-i Belhi hazretleri de Allah Allah demiş ya herkes burda üzgün, kıtlık var, o yok bu yok. Bu köle demiş, şunun keyfine bak. Demiş dur. Buyrun hocam. İn aşağıya. Emrin olur hocam. Deveden inmiş, tutmuş yakasını. Sen ne biçim adamsın demiş yav, burda millet kan ağlıyor. Nedir senin bu halin? Millet kıtlıktan ölürken bu şarkı söylemen niye? Allah Allah! Hocam demiş benim patronum var, zengin bir adam. Ben ona

güveniyorum, onun herşeyi var ambarında, benim için niye dert olsun ki deyince Şakik-i Belhi hazretlerinin rengi gitmiş, küüt, düşmüş yere. Ben ne halt ettim diye. Yav şu köle kadar olamadım demiş. Bu kölenin Cenab-ı Hakkın yarattığı bir kuluna olan itimadına, şu neşesine bak. Halbuki Onun patronunu yaratan Rabbimiz, bizim sahibimiz, biz onu bırakıp üzüntüye düşüyoruz. Bu erkeklığe yakışır mı demiş yav? Bu mertliğe yakışır mı? O üç paralık patronuna güveniyor, ağasına güveniyor, keyfinden geçilmiyor. Biz âlemleri yaratan yüce Rabbimize itimadımızı kaybetmişiz. Kıtlıktan, mıtlıktan bahsediyoruz, ayıp vallahi yav.

(Netice: İslam Alimlerinin sözlerinden çıkarılacak nice neticeler vardır. Bu konudaki nakillerden çıkarılabilecek bazı dersler şöyledir:

- *İnsan olmanın sorumluluğunu yerine getirebilmek için bizi insan olarak yaratan Allahü teala'nın emirlerine uymamız lazımdır.*
- *İslamiyet dini insanlık ve kulluk vazifelerimizi nasıl yerine getireceğimiz bize öğretmektedir.*
- *En öncelikli sorumluluklarımız dinimizi öğrenmek ve öğretmektir.)*